

Nokta dergisi 1985 yazındaki sayısından birinde, "Türk resmi töhmet altında" başlıklı bir yazı yayınlamıştı, o sayıyı okuyanlar hatırlarlar. Bu yazıya ilişkin, Nokta'nın bir sonraki sayısında, Sakıp Sabancı ile de bir söyleşi yayınlamıştı. Bir süre sonra Milliyet Sanat dergisinde, "saygın" bir sanat eleştirmenimiz, bu konunun aydınlanmasında hizmet olsun diye, kendince ışık tutmuş, sağolsun, Türk resminin üstündeki, töhmeti biriki kalem hareketi ile, şipşak kaldırmıştı. Böylece, ön yetkili ağızdan problem çözülmüş, olay NOKTA'lanıvermişti. Gösteri dergisinin 1985 Ocak sayısında, yılın plastik sanatlar açısından dokümünü yapan yazısında Güneş Acar da, bu ilmiş olaya kısaca değindi. Olayı, "çocukluk dönemi hastalığı" olarak niteledi.

Bir de özel bir galerinin (T. SANAT GALERİSİ) sahibi bir zat, bu konuya ilgi gösterdi. Sahte resim iddialarının "şişirme balon" olduğu yolunda basında yazısı çıktı. Türkiye'de sahte resim yapabilecek yetenekte ressam olmadığı belirtildi. O da sağolsun.

Şimdi dilerseñiz tekrar başa dönelim.

NOKTA OLAYA EL KOYUYOR:

Nokta'nın ilgisi sayısızda sözkonusu yazı çıkmadan bir süre önce, Urart Sanat Galerisi'nin bir yetkilisi, piyasada sahte resimlerin varlığından söz etti, hatı, kendi galerilerinde o sırada, bir sahte resmin olduğunu açıkladı. Bu olayı araştırmaya soyunan Nokta dergisi, URART'ın görüşüne istedi. Gariptri, bu olayı araştırmak için görevlendirilen şahıs, aslanın midesindeki ekmeği almak kadar zor ve çetrefilli bu işi kotarmak şöyle dursun, -olayı soruşturduğu sıralar birkaç kez karşılaştım- kanımca, resim sanatına da birikim açısından uzak bir kişiydi.

Evet, Nokta Urart'la görüştü, başka bir tarihe randevu aldı. Aliş o alışı... Urart yetkililerinin "işlerinin" çokluğundan, bu randevu bir türlü gerçekleşmedi.

Nokta dergisi, bu olayın aydınlanmasında "en büyük" katkılarının olacağı düşüncesine ile üç "en büyük" resim koleksiyonerini, (alfabetik sıra) Naci, Rafi, Yahşi Beylerle, "en büyük" üs restoratör (alfabetik sıra) Uzman restoratör Faruk, Fethi, Orhan beylerle, okuldan biriki prof. ressam, bu soruşturmanın odağına koydu. Bu isimler arasında Resim Heykel Müzesi restorasyon uzmanı İhsan ŞURDUM'da vardı.

BASKET MAÇI GİBİ

Nokta soruşturmaya başladığında, Harlem basket takımını aratmayacak usulaltıkta, bir laf paslaşması başladı ki, o kadar olur. Fakat bu maçta birkez olsun elini topa sürememiş olan ve arada kalan Nokta dergisiydi. Karşılarında ace mi bir takım olduğunu bilen "en büyükler" takımı, sahaya tam kadro bile çıkmadı. Bazi oyuncularını maçı dışardan seyrettiler. Maç tam anlamıyla bir gösteri maçı idi... Filelerden birinden birine bir top dahi atılmadan, maç "en büyükler" takımının manevi galibiyetiyle, sıfır sıfır berabere bitti.

Bu gösteriden sonra Nokta, başlığı büyük, içeriği küçük, yorgunluk giderircesine, mahcup bir yazı yayınladı. Yazının sonunda adeta: "Biz bu işi çözemedik, inşallah "bir bilen"ler çıkarda bir şeyler söyleyebilirler" der gibiydi.

MER TÜRLÜ SORUN KARŞISINDA ELEŞTİRMENİN SÖYLEYECİĞİ BİRŞEYLER OLMALIDIR

Milliyet Sanat Dergisi'nde tanınmış bir eleştirmenin bilimsel yaklaşımla aktırdı kalan bir yazısı yayınlamıştı, Nokta'daki o yazıdan sonra. Batının sanat pazarının kriterlerini, soyut bir düzlemde, bizim piyasaya oturttu, ölçtü, biçti, sonuç... müspet çıktı. Olay bu kadar. Bu saygıdeğer eleştirmen beyin, batıdan yaptıkları aktarmalara kendi içinde bir diyecim yok. Bir eleştirmen, bir sanat etkinliğinden, tut ki bir resim sergisinden söz etmeden önce, izler onu, dinler ya

• Şaibeli Manolya resmi Ali Halil imzalıyken, Resim Onarım Merkezinde İ. Çallı oluverdi.

• Türkiye'den gitmiş "sanatseverlerin" sattıkları resimleri hangi müzeden hatırlıyorsunuz?

Resim Piyasasında Sahtekârlık Yok Mu?

Aydın Erkuş

• Hikmet Onat imzalı olarak satılan resim gerçekten ona mı aittir?

• Resim Heykel Müzesi neden, nasıl defalarca kapanıp tekrar açılıyor?

da. Ondan sonra istediği kadar boyut katsın, subjektif duygusunu, bakışını... yazsın, söylesin. Ama bir sahtekârlık olayı varsa, evirip çevirmenin bir yararı olmaz. Türkiye'de çapı ne olursa olsun (birçok şeyde olduğu gibi) resim sahtekârlığı var, ürkekçe de olsa iddialar var. O halde eleştirmenin ferahı da olsun, böyle bir konuda somut konuşmak zorundasınız. Yani Türkiye'den, yani İstanbul'dan, piyasadan konuşmak zorundasınız. Yok, bu sorundan bir haber isniz, yazmış olmak için yazmanız şan olur sadece.

Gelelim, G. Acar'ın Gösteri dergisinde yayımlanan yazısına. Bu yazı, sahte resim olaylarını, ülkemizde "ulusal sanat piyasası"nın yeni oluşuna bağladı. Batıda sanat piyasası uluslararası niteliğe çoktan ulaştı. Buna rağmen ekspertiz kurumları diğer işlerinin yanısıra sahte resmi orijinalinden ayırma, sahte resmi (kopya değil) "mimleme" işiyle de uğraşırlar. O halde G. Acar'ın, sanat sahtekârlığının nedenini ulusal sanat pa-

korkmayan" (!) "sanatçı"lara sayıfalarca yer ayrıırken, bu konu daha mı önemlidir? Bilemiyorum.

Sağolsunlar, sanat piyasamızın isim yapmış eleştirmenlerinin bellekleri, yine piyasamızın (pek resim yapmasalar da) "ün" bakımından Best Seller olmuş ressamlarımızın, yetenek ve özellikleriyle örtüşmeyen, övgü tekerlemeleriyle dolu. Bu durumdan sanatçılarımız da pek şikayet etmezler, hoşlarına bile gider, eleştirmen hazretlerinin, mübarek ağızdan (kaleminden) dökülen şirli sözlerle yeniden, yeniden tanımlanmak hoşlarına gider.

"RESİM ÇİÇEKTRİ, BAKIM İSTERİ" (Bir reklâm)

Eh... Çizmenin ağızına ulaştık. Hem piyasa bunca çok şey bilenlerle doluyken, bize haddini bilmek düşer. Ama bir iki şeycik daha yazmak istiyorum. Nokta dergisinin yazarı Şule Arasan'da hatırlar belki, şaibeli Manolya resmi dolayısıyla ortaklıkta o zamanlar, İ. Çallı imzalı. Bu resim daha önce ALİ HALİL imzalı idi, resim Onarım Merkezi'ne şöyle bir girip çıktıktan sonra İ. Çallı oluverdiydi. Kimbilir, şimdi belki de o yeni imzasının yerinde de yeller esiyordur, belki de Halil Paşa olmuştur.

Yukarıda bahsini ettiğim özel galerinin (T. SANAT GALERİSİ) sahibi hatırlar. Geçen aylarda RESİM ONARIM MERKEZİ'nden almış olduğu, Süleyman Seyyit'e ait olduğu bilinen pastel natürmort, acaba o haliyle kompozisyon açısından, biraz tikanık durmuyor mu? Çünkü, o resmin, daha önce Uzman restoratör Faruk Cimok tarafından, estetik cerrahi bir ameliyatla diğer yanısı alınmıştı da.

Bir süre önce, Antikacılar Çarşısında İ. Çallı imzalı yağlıboya bir manolya tablosunun temizlik işleminden sonra sahte olduğu anlaşıncaya, ortaklık karışmış, resmi son alan kişinin başına bela olmuştu.

Yine bir süre önce, Resim Onarım Merkezi'nce bir ressamı yaptırılan (100.000 TL) yağlı boya bir camii içi resmi, M.A. Laga olarak (ressamın haberi olmadan) 700.000 TL'ne satışa çıkarılmış, resmin sahte ve yeni olduğundan şüphelenildiği için, iade edilmişti.

Sn. Dr. Fazlı Ayverdi'ye de-ğeri hala elinde ise-1200.000 TL'ne H. Onat imzalı olarak satılan resmini ekspertize göndermesini öneririm. Tabii bu örnekler devde kulak. Daha neler görüp duyarsınız.

FANTEZİ VE SONUÇ:

Uç dileğim var, gerçekleşmesini istediğim:

Birincisi: Şöyle gözlerimi yumduğumda, mesela Londra'da, diyelim ki Kristi's veya Lyl'de "görünmez bir adam" olabilsem, Türkiye'den gelmiş "sanatsever"lerin sattıkları resimleri, "acaba bu resimlerin hangilerini bizim müzeden hatırlıyorsunuz?" diye kendi kendime sorarak, merakımı tatmin etmek isterdim.

İkincisi: RESİM VE HEYKEL MÜZESİ'nin neden, nasıl defalarca kapanıp tekrar açıldığını öğrenebilmek isterdim. Üçüncüsü: "Keşke hayat, her kişi, her beyin, tıpkı alkyaryumdaki su, balık, yosun ve çakıl gibi görünebilse, izlenebilse" derim... Saçmal... O zaman belki de ne sanat, ne edebiyat, ne sanatçı, ne edebiyatçı ve hatta eleştirmenler (!) ve dahi demokrasi, otorite... olmazdı. Ben vazgeçiyorum bu dileğimden, bekarsınız oluverir de. Bunun yerine benim ve ihtiyacı olan herkesin kırasız güzel bir evi olsun, daha iyi.

DEĞERLİ OKUYUCU:

Bu yazdıklarım yermeye, övmeye değil. Herşeyin bir başlangıcı, sebepleri, sonuçları vardır... Nereden, nerereye? İsteyen istediği gibi anlasın, değerlendirsın, yazsın, çizsin. Ben de öyle yaptım zaten, okuyucuya derleştirdim. Yani, gençler olarak, kendi aramızda. Hani "biz bize, diz dize, kim ne karşın bize" derler ya.

zarının henüz yeni oluşuna bağlanmasına katılmak doğru olmaz. Kilise varsa günahkar da vardır. "... galerilerde, antikacılar da, 19. yüzyıl bir Fransız ressamın fırçasından çıkmış bir resim imzası silinerek bir "Türk primitifi"; anonim bir resmin (a.b.c.) yakıştırmaları, Nazmi Ziya, Hoca Ali Rıza, Avni Lili, Halil Paşa... olarak sergilendiğine tanık olduk" (a.b.c.) demektedir, G. Acar.

İki yerin altını çizdim. Birincisi, "anonim (!) bir resmin" Eleştirmenlerimizin yanlış yerde bolca kullandıkları kavramlardan bir örnek. "Anonim resim" sanat sözölüğüne bir katkı herhalde.

Resim, ressamı belli değil diye "anonim" demek yanlış olur. İkincisi, "tanık olduk"! İ. Sayın Acar, madem ki tanık olduğunuz sahte resimler vardı, hiç olmazsa mesleğinizin size verdiği sorumluluk gereği, neden daha etkili bir tanıklık biçimi seçmediniz? Yani sergi izlediniz, sahte resimlerin varlığına tanık oldunuz, yazmadınız, kabızlık çeken, ishal giden, "etkilenmelerden